

Prohlášení

účastníků konference s mezinárodní účastí pořádané 24. - 26. září 2010 na Velehradě Evropským centrem pro zaměstnanecké otázky v Königswinteru, Německo, českým hnutím Křesťan a práce a Křesťanským institutem v Ostravě pod záštitou a podporou Evropské komise k problematice penzijních reforem.

Snižování veřejných výdajů radikálními rozpočtovými škrty spolu s penzijními a dalšími sociálními reformami je v současné době předmětem pozornosti v řadě evropských zemí. Jde o citlivé otázky, na jejich řešení je pochopitelný zájem široké veřejnosti. Kdo by si nepřál snížit zbytečné zadlužování státu? Kdo by nechtěl mít jistotu finančního zabezpečení ve stáří?

Je však třeba varovat: Předkládaná opatření často nepřinášejí uspokojivé odpovědi, oživují naopak signály návratu recese, přijímaná opatření se často vyznačují naprostou nepřiměřeností volených přístupů.

Co je proto třeba si uvědomit?

1. K financování důchodů

Zapomíná se, že dosavadní mechanismus financování důchodů je založen na pracovních příjmech. Dynamika pracovních příjmů pro krytí důchodových potřeb je proto základním předpokladem úspěšnosti penzijních reforem.

Takový předpoklad nemůže naplnit trvalí vysoká nezaměstnanost, která naopak vyžaduje na státu další výdaje (placení podpor v nezaměstnanosti apod.).

Privatizace veřejných penzí, byť jen částečná, která snižuje úroveň důchodů při současném zvýšení daňového zatížení obyvatelstva a nárůstu veřejného dluhu je v rozporu s ekonomickými a sociálními cíli důchodových reforem. Bude sloužit k úhradě vysokých nákladů penzijních fondů na případnou správu povinného (zákonného) starobního pojištění. Privatizace veřejných penzí navrhovaná v Česku tzv. Bezděkovou komisí odpovídá zájmu několika málo mocných finančních skupin.

Účastníci doporučují, aby nedocházelo k privatizaci veřejného penzijního systému a **v souladu s doporučením Světové banky** považují za nezbytné mít 2 oddělené veřejné pilíře, z nichž jeden bude pilířem výhradně zásluhovým (pojistným) a druhý pilířem výlučně solidárním (sociálním). První pilíř musí být financován pojistným z pracovního příjmu až do výše výdělkového stropu a důchod z něho vyplácený musí odpovídat zaplacenému pojistnému. Druhý, solidární pilíř musí být financován ze státního rozpočtu (z obecných daní).

Zcela nesprávné jsou návrhy na krácení rodinných dávek, které stěžují sociální situaci rodin s dětmi. Nejsme přitom proti racionalizaci populačních opatření v souladu s mezinárodními zkušenostmi tak, aby jejich efekt byl co nejvyšší. Jsme pro zvýšení daňových slev na děti, aby reálně odrážely náklady rodin s dětmi.

Souhlasíme se zavedením sdílených důchodových nároků manželů a bývalých manželů. Ani v obtížných dobách pro veřejné finance nelze zhoršovat populační klima, dlouhodobě tak ohrožovat reprodukci pracovních sil a tím i stabilitu penzijního systému.

Místo „vytloukání klínu klínem“ je přitom možné a účelné omezovat obrovské státní dotace nejen stavebního spoření, ale i penzijního připojištění a získané prostředky aspoň zčásti využít k podpoře rodin s dětmi. Přitom je třeba věnovat pozornost i návrhům na zavedení dětské penze (child pension, Kinderente), které směřují k aktivizaci populační politiky, a tím i k posílení perspektivních zdrojů penzijního systému.

Do zásluhovosti penzijního systému je nezbytné kromě výše pojistného zahrnout také investice do výchovy dětí.

Dopady hospodářské krize a povodní na veřejné finance je třeba řešit též posílením zdanění podle zásady platební schopnosti a nikoliv tedy oslabováním progresu daně z příjmů formou redukce slev na dani. Okamžitě je nutné odstranit degresi daně z příjmů nad šestinásobek průměrné celostátní mzdy.

2. K nezodpovědnému utrácení veřejných prostředků:

Nezodpovědné plýtvání veřejnými prostředky je dnes právem kritizováno.

Přiměřená úsporná opatření jsou nepochybně potřebná. Úsporná opatření nesprávným směrem jsou naopak nebezpečná. K takovým opatřením patří škrty sledující snižování pracovních příjmů a sociálních dávek občanů, zneužívání možnosti kratších pracovních úvazků k útokům na mzdy a na pracovní jistoty. Takové přístupy nezaměstnanost dále zvyšují, oslabují poptávku v ekonomice a tím otevírají prostor pro nové krize.

3. K možnostem snižování nezaměstnanosti:

Cestou ke snižování nezaměstnanosti jsou investice do reálné výroby, do zvýšení produktivity, do infrastruktury, a to i při rozpočtových schodcích. Takové investice se společnosti vrátí. Pomáhají vytvářet dodatečné bohatství společnosti, přináší nová pracovní místa a dodatečné daňové příjmy.

Škrtnat nesmyslné a drahé investice je žádoucí. Škrtnání rozestavěných silnic, dálnic či další infrastruktury, k němuž už někde v důsledku špatně pochopených úspor dochází, znamená další škodlivé vyhazování peněz z veřejných prostředků.

4. K otázce, jaká úsporná opatření jsou únosná:

Známý americký finančník a miliardář George Soros vážně varoval už v červnu letošního roku, že nepřiměřená opatření evropských vlád na snížení státního rozpočtu téměř neodvratně přinesou novou krizi a potom roky stagnace.

K podobným názorům se kloní i řada dalších ekonomů. Nepřehlížejme je, chceme-li se opravdu chovat zodpovědně. Naopak hledejme všechny vhodné cesty k řešení ekonomické krize (a tedy i ke snížení nezaměstnanosti), nezbytné pro obnovu ekonomiky i stabilní penzijní systém. Jinak směřujeme k nové krizi, jak o tom už zaznívají některá první varování i ve světovém tisku.

Jednejme urychleně a promyšleně, dříve než může být pozdě!

Velehrad 26. září 2010